

TẦM QUAN TRỌNG CỦA VIỆC GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC MỚI CHO CÁN BỘ CHỦ CHỐT CẤP CƠ SỞ Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

NGUYỄN TẤN RẠNG*

Ngày nhận bài: 20/03/2017; ngày sửa chữa: 20/03/2017; ngày duyệt đăng: 11/04/2017.

Abstract: In current period, educating new standards of ethics for leaders, especially top leaders at grassroots plays an important role in enhancing quality of managerial staff and improving their personality. The article points out importance of educating new standards of ethics for key grassroots leaders in our country in meeting requirements of industrialisation and international integration.

Keywords: Ethics education, new standards of ethics key leaders.

1. Giáo dục đạo đức (GDĐĐ) mới cho cán bộ chủ chốt (CBCC) cấp cơ sở ở nước ta trong bối cảnh toàn cầu hóa là vấn đề mang tính lí luận và thực tiễn cấp bách. Bởi: - Đạo đức là một hình thái ý thức xã hội, tập hợp những nguyên tắc, quy tắc, chuẩn mực xã hội, có vai trò quan trọng trong việc điều chỉnh và đánh giá cách ứng xử của con người trong quan hệ với nhau và quan hệ với xã hội; chúng được thực hiện bởi niềm tin cá nhân, truyền thống và sức mạnh của dư luận xã hội; - CBCC cấp cơ sở là bộ phận quan trọng nhất trong bộ máy lãnh đạo cấp cơ sở, có tầm quan trọng đặc biệt ở nhiều mặt và là nhân tố có ý nghĩa chiến lược, quyết định sự thành bại của công cuộc đổi mới và phát triển nông thôn mới ở các địa phương. Để có được thành công, bên cạnh việc nâng cao trình độ chuyên môn, năng lực quản lí, lãnh đạo, thì một trong những yếu tố không thể thiếu đó là đạo đức người cán bộ (CB). Do vậy, việc GDĐĐ mới cho đội ngũ CBCC cấp cơ sở là việc làm thiết thực và cần thiết hiện nay; - Bước vào nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, một nền đạo đức mới đã và đang hình thành. Nền đạo đức ấy vừa phát huy được những giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc, kết hợp với những yêu cầu mới, nội dung mới do đòi hỏi của dân tộc và thời đại.

Đạo đức mới là đạo đức của giai cấp công nhân và nhân dân lao động tiên bộ, phản ánh thực tiễn cuộc đấu tranh cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội, là tổng hòa các phẩm chất chính trị và các phẩm chất đạo đức tạo nên nền tảng nhân cách của con người mới, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự nghiệp cách mạng, cải tạo xã hội cũ, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội. Như vậy, đạo đức mới trong giai đoạn hiện nay đặt ra nhiều yêu cầu, chuẩn mực mới cho đội ngũ CB, đặc biệt là CBCC để đáp ứng yêu cầu của thời đại mới.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm và đề cao việc GDĐĐ cho CB. Người luôn coi đạo đức

mới - đạo đức cách mạng là gốc, nền tảng của người cách mạng. Do vậy, vấn đề GDĐĐ cho CB, đặc biệt là CBCC là một vấn đề thiết yếu.

2. Quá trình toàn cầu hóa và sự phát triển của nền kinh tế thị trường hiện nay đã và đang tác động mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có đạo đức. Sự tác động diễn ra theo hai chiều hướng: tích cực và tiêu cực.

- Về tác động tích cực: Toàn cầu hóa là một quá trình tất yếu khách quan, gắn liền với xu thế phát triển tất yếu của xã hội; là kết quả tất yếu của sự phát triển lực lượng sản xuất và phân công lao động xã hội. Sự phát triển của quá trình này tạo điều kiện thúc đẩy sự phát triển xã hội, cải thiện và nâng cao đời sống của con người. Đối với CB, đặc biệt là CBCC, quá trình này tạo cơ hội cho họ có điều kiện giao lưu và học tập về kinh nghiệm lãnh đạo, tổ chức quản lí giữa các địa phương, các tỉnh thành và các quốc gia với nhau. Từ đó, nâng cao trình độ bản thân, lĩnh hội nhiều tri thức và ứng dụng vào công tác quản lí lãnh đạo của mình. Đồng thời, sự phát triển mạnh mẽ của khoa học - công nghệ, mạng lưới Internet, việc theo dõi và thực hiện các công việc cũng trở nên dễ dàng và thuận tiện hơn.

- Về ảnh hưởng tiêu cực: Bên cạnh những tác động tích cực, toàn cầu hóa và kinh tế thị trường cũng có tác động tiêu cực, ảnh hưởng đến nhiều mặt của đời sống xã hội. Đó là sự phân hóa giàu nghèo và bất công trong xã hội ngày càng lớn; cạnh tranh khốc liệt giữa các quốc gia, doanh nghiệp ngày càng nhiều...; từ đó, làm gia tăng tỉ lệ thất nghiệp; môi trường bị ô nhiễm... Cùng đó là sự xuống cấp nghiêm trọng về đạo đức, như: bàng quan, đứng ngoài thời cuộc, "bệnh chủ nghĩa cá nhân", thiếu tinh thần tự giác rèn luyện, phê bình và tự phê bình...

Tóm lại, toàn cầu hóa và nền kinh tế thị trường đã

* Huyện ủy An Phú - Tỉnh An Giang

tác động đến mọi mặt của đời sống xã hội ở nước ta, trong đó có đạo đức CB theo cả 2 hướng: - Tạo ra giá trị đạo đức mới ở CB, nhất là CBCC, phù hợp với xu thế phát triển KT-XH của đất nước và thời đại; Làm tha hóa về đạo đức, lối sống của một bộ phận CB hiện nay. Ảnh hưởng tiêu cực này là khó tránh khỏi. Vì vậy, để ngăn ngừa, hạn chế tối đa ảnh hưởng tiêu cực đó, đòi hỏi chúng ta phải tích cực, chủ động hơn nữa trong công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức mới cho tầng lớp CB, nhất là CBCC.

2.1. Về bản chất, GDĐĐ là quá trình tác động từ bên ngoài tới ý thức cá nhân, là hoạt động có định hướng, có tổ chức, có chủ đích của chủ thể giáo dục nhằm cung cấp tri thức đạo đức, bồi dưỡng tình cảm đạo đức cho đối tượng giáo dục để hình thành ở họ ý thức đạo đức, tình cảm đạo đức đúng đắn, hành vi đạo đức phù hợp với các chuẩn mực đạo đức xã hội, giúp cá nhân điều chỉnh những hành vi lệch chuẩn về đạo đức.

GDĐĐ sẽ góp phần chuyển các quan niệm đạo đức từ tự phát sang tự giác, từ bị động sang chủ động, không ngừng nâng cao trình độ nhận thức các giá trị đạo đức cho mỗi người. Để đạt trình độ cao - trình độ ý thức lí luận, đòi hỏi phải có quá trình GDĐĐ, phải nhờ đến vai trò của đạo đức học. Nhận thức khoa học phản ánh các giá trị đạo đức một cách gián tiếp, khái quát, cả những giá trị đạo đức hiện tại và cả những giá trị đạo đức của tương lai. Qua GDĐĐ, nội dung các phạm trù, các quy tắc... đạo đức được nhận thức đầy đủ, đúng đắn hơn; trên cơ sở đó, hình thành niềm tin khoa học ở chủ thể đạo đức - đối tượng giáo dục. Từ niềm tin khoa học sẽ giúp chủ thể đạo đức điều chỉnh được hành vi của mình theo chuẩn mực đạo đức xã hội đặt ra.

GDĐĐ không chỉ nâng cao trình độ nhận thức đạo đức, giữ gìn những giá trị, chuẩn mực đạo đức đã được các thế hệ trước tạo nên, nó còn góp phần tạo ra những giá trị đạo đức mới; xây dựng những quan niệm sống tích cực cho mỗi đối tượng giáo dục. Đồng thời, cũng góp phần tích cực vào việc khắc phục các quan điểm đạo đức lạc hậu, sự lệch chuẩn những giá trị nhân cách, chống lại hiện tượng phi đạo đức, tạo ra cơ chế phòng ngừa các phản giá trị đạo đức, phản giá trị văn hóa trong mỗi một nhân cách. Ở đây có sự kết hợp chặt chẽ giữa cái "xây" và cái "chống", vì trong cái "xây" có cái "chống" và ngược lại. Từ vai trò, tầm quan trọng của việc GDĐĐ mới, đòi hỏi công tác GDĐĐ mới cho CB, đặc biệt là CBCC càng cần phải chú trọng hơn nữa.

2.2. Vai trò, vị trí của CBCC cấp cơ sở: Luận bản về vai trò của CB lãnh đạo, C.Mác và Ph.Ăngghen là những người đầu tiên nêu ra quan điểm khoa học về CB. Theo quan điểm của hai ông, CB là những người

tiêu biểu cho phong trào cách mạng, có tri thức và trình độ nhận thức cao, biết vận dụng lí luận cách mạng với thực tiễn để tổ chức phong trào cách mạng của quần chúng, lãnh đạo quần chúng thực hiện cuộc cải cách có ý nghĩa cách mạng. Họ phải là những người tuyệt đối trung thành với lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động, có trách nhiệm cao, có sự tin tưởng của quần chúng và được quần chúng nhân dân noi theo.

Kế thừa và phát triển sáng tạo tư tưởng của các nhà mácxít về Đảng của giai cấp công nhân, V.I.Lênin đã đưa ra quan điểm quan trọng về CB. Theo ông, vai trò của quan trọng của đội ngũ CB, trước hết là ở chỗ đảm bảo tổ chức thắng lợi đường lối chính trị của Đảng. Do vậy, Lênin cũng rất đề cao vai trò rèn luyện, đào tạo, bồi dưỡng, lựa chọn, để bạt CB vào các cương vị công tác, thường xuyên kiểm tra việc thực hiện nhiệm vụ của họ.

Vai trò của người CB, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, được thực hiện trong bốn mối quan hệ: *CB với đường lối chính sách, CB với tổ chức, CB với công việc và CB với quần chúng.* Theo Người, CB không chỉ là người vạch ra đường lối mà còn có vai trò quyết định trong tổ chức thực hiện đường lối. Người nói: CB là người đem chính sách của Chính phủ, của đoàn thể thi hành trong nhân dân, nếu CB dở thì chính sách hay cũng không thể thực hiện được. Chủ tịch Hồ Chí Minh còn yêu cầu CB phải sâu sát quần chúng, nắm bắt kịp thời và phản ánh tình hình đời sống, tâm tư nguyện vọng của nhân dân với Đảng và Nhà nước để quyết định đường lối, chủ trương, chính sách hợp lòng dân. Đối với cơ sở, điều này càng đặc biệt quan trọng. Người chỉ rõ: Sự lãnh đạo trong mọi công tác thiết thực của Đảng, ắt phải từ quần chúng mà ra và phải trở lại nơi quần chúng. Người kết luận: Muôn việc thành công hay thất bại đều do CB tốt hay kém. Và Người yêu cầu mỗi CB phải là người lãnh đạo, dẫn dắt quần chúng nhân dân thực hiện tốt mục tiêu, lí tưởng của Đảng, là người tận tụy phục vụ nhân dân, đem lại cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc cho nhân dân. Trong ***Di chúc***, Người còn căn dặn Đảng ta rằng: Mỗi đảng viên, CB phải thực sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là đầy tớ trung thành của nhân dân.

Như vậy, CBCC cấp cơ sở là người giữ vị trí hết sức quan trọng trong bộ máy lãnh đạo của xã, huyện. Đây là đội ngũ quan trọng có ảnh hưởng trực tiếp đến sự phát triển, phồn thịnh của địa phương; từ đó, mở rộng ảnh hưởng đến toàn đất nước. Nhận thức được tầm quan trọng đó, Đảng ta luôn chú trọng và đặc biệt quan tâm xây dựng đội ngũ CB ngang tầm với đòi hỏi của từng thời kì cách mạng, đó chính là nhân tố quyết định thành công của cách mạng Việt Nam, của sự phát triển và thịnh vượng của đất nước. Đảng ta xác

định: Phải có một đội ngũ CB đủ phẩm chất và năng lực xây dựng đường lối chính trị đúng đắn, là vấn đề “cốt tử” của lãnh đạo, là sinh mệnh của Đảng cầm quyền. Trong công cuộc đổi mới, Đảng ta nhấn mạnh vai trò của CB trong việc thực hiện chiến lược CNH, HĐH: CB là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, gắn liền với vận mệnh của Đảng, đất nước và chế độ; là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng. Do vậy, hơn lúc nào hết, chúng ta cần nhận thức rõ được vai trò, tầm quan trọng của việc GDĐĐ nói chung và đạo đức mới nói riêng cho CBCC.

Điều này thể hiện rõ:

- GDĐĐ mới giúp CBCC có được nhận thức và hành vi đúng trong quản lí, lãnh đạo và thực hiện các đường lối của Đảng,, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đồng thời, góp phần khắc phục những lệch chuẩn trong nhận thức và hành vi của mình. Đạo đức có chức năng quan trọng trong việc điều chỉnh hành vi con người, nó điều chỉnh bằng một hệ thống các nguyên tắc, quy tắc, chuẩn mực đạo đức. Đối với CB, trong công tác quản lí và lãnh đạo, đạo đức mới sẽ giúp họ có được những nhận thức và hành vi đúng. Tuy nhiên, do mặt trái của cơ chế thị trường, của quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã tác động không nhỏ đến đạo đức, lối sống của đội ngũ CB. GDĐĐ mới sẽ góp phần làm cho CB nhận thức được đâu là giá trị đạo đức, đâu là phản giá trị đạo đức; đâu là cái cần kế thừa, phát triển và đâu là cái phải phê phán, lên án. Từ đó, giúp CB, nhất là CBCC kiên quyết đấu tranh chống lại những tư tưởng và hành động sai trái, đưa ra những quyết sách đúng đắn, hợp lí, xây dựng một xã hội lành mạnh, tốt đẹp, nhân văn, nhân ái hơn.

- GDĐĐ mới cho CBCC góp phần tạo nên những nhân cách Việt Nam phát triển toàn diện phục vụ sự nghiệp CNH, HĐH đất nước. Đạo đức có vai trò đặc biệt quan trọng trong cấu trúc nhân cách của mỗi con người. Chủ nghĩa Mác-Lênin quan niệm nhân cách phải được hiểu toàn diện bao gồm cả “đức” và “tài”, cả năng lực thể chất và năng lực tinh thần. Nhân cách là tổng hòa các giá trị, các chức năng xã hội mà con người đảm nhiệm, tự biểu hiện ra trong đời sống cá thể của nó. Trong các yếu tố cấu thành nhân cách thì đạo đức là cái gốc, nền tảng của nhân cách, đạo đức phải được biểu hiện qua tài năng. Đạo đức và tài năng phải gắn bó chặt chẽ với nhau, tài năng chỉ được phát triển và phát huy đúng hướng trên cơ sở một nhân cách hướng thiện.

Đạo đức mới là cơ sở, nền tảng trong cấu trúc nhân cách của người CB. Nhưng đạo đức mới không tự nhiên mà có, nó phải do quá trình giáo dục, rèn luyện, tu dưỡng trong gia đình, nhà trường và ngoài xã hội của mỗi sinh viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã

từng nói: Đạo đức cách mạng không phải từ trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Trong thời đại ngày nay, cùng với sự phát triển nhanh chóng của khoa học - kĩ thuật, kinh tế thì sức cạnh tranh giữa các nước ngày càng trở nên quyết liệt. Để thực hiện thành công sự nghiệp CNH, HĐH đòi hỏi CB phải cố gắng vươn lên nắm lấy tri thức của thời đại, phải thực sự là những người có đủ “tài” và “đức”. Đồng thời, cần phải tu dưỡng, rèn luyện để nâng cao đạo đức cách mạng, chống chủ nghĩa cá nhân cho CB, nhất là CBCC; để những nguyên tắc và chuẩn mực đạo đức cách mạng trở thành yếu tố chủ đạo trong việc định hướng hoạt động của họ.

- GDĐĐ mới cho đội ngũ CBCC góp phần khắc phục những quan điểm đạo đức lạc hậu, phản tiến bộ, cản trở sự phát triển của xã hội. Hiện nay, ở nước ta còn tồn tại không ít những quan điểm đạo đức lạc hậu, phản tiến bộ đang cản trở sự phát triển xã hội. Đó là những tư tưởng, tàn dư của xã hội cũ; tệ quan liêu, tham nhũng, hối lộ; tư tưởng lười biếng, lối sống thực dụng, thiếu lành mạnh, chạy theo nhu cầu và lợi ích không chính đáng của mỗi cá nhân... Tất cả những điều này đã tác động rất lớn đến đạo đức, lối sống của một số CB. Việc GDĐĐ giúp cho họ nhận diện được những quan điểm đạo đức lạc hậu, phản tiến bộ, việc làm phi đạo đức, dám đấu tranh chống lại các hiện tượng tiêu cực, hệ tư tưởng đạo đức phản tiến bộ, phản văn hóa trong xã hội.

Trong giai đoạn hiện nay, hơn lúc nào hết, việc xây dựng cho CB, đặc biệt CBCC đạo đức mới là rất cần thiết. Từ việc GDĐĐ mới cho đội ngũ CB sẽ giúp họ hoàn thiện nhân cách, trở thành những người CB “vừa hồng, vừa chuyên”, thực hiện tốt nhiệm vụ của mình, xứng đáng vừa là người lãnh đạo, vừa là “đầy tớ trung thành” của quần chúng nhân dân. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (1997). *Văn kiện Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Trần Văn Giàu (1980). *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*. NXB Khoa học xã hội.
- [3] Trịnh Duy Huy (2009). *Xây dựng đạo đức mới trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 9) (1996). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 5) (1996). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [6] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 6) (1996). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.